

ANNONS:

[Om våra annonser](#)

Underkänd avhandling går till historien

BOLOGNA Publicerad 10 jul 2020 kl 15.00

Bogdan Szyber.

Foto: UNIARTS

Nyligen underkändes konstnären **Bogdan Szybers** avhandling av en enhällig betygsnämnd.

Rebecka Katz Thor reflekterar över den konstnärliga forskningens utsatthet.

 Av **Kulturen**
 Dela

 Kopiera länk

Detta är en kulturartikel, där skribenter kan uttrycka personliga åsikter och göra bedömningar av konstnärliga verk.

KULTURDEBATT. Få saker är väl mer tidsenliga än att skriva en avhandling i konstnärlig forskning om konstnärlig forskning. **Bogdan Szybers** konstnärliga avhandling "Fauxthentication – Konst, Akademi & Upphovsrätt (eller den akademiska konstnärens platsspecifika omständigheter)", som lades fram vid Stockholms konstnärliga högskola i maj, består av en metakritik av själva idén om konstnärlig forskning. Den hävdar att konstnärlig forskning skapar en ny och för konstfältet ointressant genre av konst: en "Edu-art", en "Utbildningskonst".

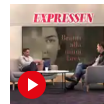
Jag kan inte säga om Szybers avhandling borde ha godkänts eller inte, men förfarandet kring underkännandet av den väcker frågor. Några av dem

MEST SETT

Björn Ranelid om nya stilen: Yngsta sonen som vill det

Anländer till Bonnierfesten med en ny stil

KULTUR

Kultur-Expressen: "Det började med ett bråk i natten"

KULTUR

Kollapsar den Svenska Akademien?

SENASTE NYTT

- 06.30** Nu ska murvlarna släpas i smutsen igen
- 06.30** Fängsläggret trasade sönder en hel familj
- 24 aug** Säkerhetstjänsten vet hur Navalnyj blev sjuk
- 24 aug** Vi behöver ett datum när Sverige ska öppnas igen
- 24 aug** Fasan när ditt badande barn kommer bort
- 24 aug** En feelgood för tonåringar som rymmer nästan allt
- 24 aug** Han tatuerar sig för att känna sjömannens smärta
- 24 aug** Låt inte Ryssland behålla makten över deras namn
- 23 aug** Då bestämde jag mig för att hoppa av mina uppdrag
- 22 aug** Vad gör Tiktok med våra barns ansikten?

konstpraktiker? Är det verken i sig som förväntas bli annorlunda, eller ligger skillnaden främst i den enskilda individens fleråriga prestation och den formaliserade bedömningen?

Även om det sistnämnda skulle stämma, vilket är i linje med de nya anställningskrav som riktas mot konstnärliga professurer (där doktorstitlar allt oftare krävs), är underkännandet av Szybers avhandling ändå något av ett formellt övertramp. Kutym är att betygsnämnden i god tid kontaktar handledaren och meddelar att man har för avsikt att underkänna – då skjuts disputationen på framtiden. Något man här alltså inte gjorde, utan i stället, på disputationsdagen, underkände avhandlingen: därmed går den till historien som den första konstnärliga doktorsavhandlingen i sitt slag.

Vad gör den med konsten och vad gör konsten med den?

Händelsen pekar på några avgörande aspekter av konstnärlig forskning som också belyser frågan om vad den är och kan vara: formen, finansieringen och bedömningen.

Vad gäller den första, de konstnärliga avhandlingarnas form, har olika konsthögskolor, både i Sverige och internationellt, olika kriterier. Gemensamt är dock att ett konstnärligt utvecklingsarbete ska ligga till grund för forskningen. Ibland krävs också ett reflekterande (teoretiskt) appendix, en skriven text, och frågan inställer sig vilken roll det ska ha: är det över- eller underordnat det konstnärliga utförandet? Måste det nödvändigtvis, som flera svenska konsthögskolor kräver, skrivas, i stället för att helt enkelt uttryckas genom utförandet i sig?

Frågan om form handlar med andra ord om konkreta uttryck, men också om formella krav, som formulering av syfte, frågeställning, metod och teori. Än viktigare är den konceptuella nivån: vad innebär denna akademiska mimik? Vad gör den med konsten och vad gör konsten med den?

Szybers avhandlingsprojekt består både av teoretiska kapitel och praktiska projekt, och verkar i hög grad formaliserat genom syfte, mål och forskningsfrågor. Frågan blir då om underkännandet handlar om forskningens innehåll, vilket Szyber själv menar är pudelns kärna i [en intressant artikel i Kunstkritikk](#).

Men om denna expansion alltså riktar sig mot akademien, återstår frågan om vad den konstnärliga forskningen bidrar med till konstfältet.

Att den konst som produceras inom ramen för ett doktorandprojekt påverkas av formaliakraven är ofrånkomligt, och vissa konstnärliga praktiker lämpar sig troligen bättre än andra för akademisk forskning. Att i likhet med Szyber tänka dem som en egen genre kan vara en början på att förstå konstnärlig forskning som både mimik och expansion. Där vinsten, som jag ser det, vore en möjlig adressering av de begränsningar som omger den traditionella forskningen. Men om denna expansion alltså riktar sig mot akademien, återstår frågan om vad den konstnärliga forskningen bidrar med till konstfältet. Vilket leder vidare till frågan om finansiering.

"kejsarinnan är naken" som han själv uttrycker det. Att arbeta som konstnär är i de allra flesta fall prekärt, och att doktorera innebär att få en fast lön i 4-5 år, samt produktionsmedel. Vilket kan vara både en möjlighet och ett ok.

Tidsspannet är längre än de flesta tillgängliga stipendier, men en forskartjänst för samtidigt med sig en annan typ av förväntningar som kan ta sig uttryck i en akademisering, professionalisering, instrumentalisering av konst. Liksom en begränsad syn på vad kunskap och vetande är, såsom filosofen **Jonna Bornemark** beskriver det i Filosofiska rummet och även i sin kommande bok.

Det gör den konst som sprungit fram ur den en orättvisa.

En del av detta problem kan ses som en konsekvens av Bolognadeklarationen, som utvecklades för att möjliggöra jämförelser av högskolor i Europa och presenterades samtidigt med införandet av konstnärlig forskning i Sverige för tjugo år sedan. Och behovet av jämförelse aktualiserar frågan om bedömning och examination.

Szybers avhandling är [publicerad på Diva](#), den portal där alla svenska avhandlingar i regel publiceras innan disputation – som i mångt och mycket alltså är en ritual, en föreställning, en performativ akt. Det förfarandet är speciellt för Sverige, och möts ofta av förvåning i internationella sammanhang, där disputationen i större utsträckning innebär ett prov man måste klara av för att få sin doktorstitel.

I Szybers fall anser betygsnämnden, i sitt utlåtande, att hans försvar inte varit tillfredsställande i förhållande till de brister i det framlagda arbetet man tycker sig ha identifierat. Likväl står Stockholms konstnärliga högskola fast vid att projektet är färdigt och vill ta processen vidare – men vad händer om en ny betygsnämnd kommer till samma slutsats? Vad ska väga tyngst, arbetet eller disputationen? Ska ett fåtal timmar kunna stjälpas ett flerårigt projekt, borde inte bristerna ha framkommit redan i den grundläggande bedömningen? Eller är det högskolan som är blind för projektets tillkortakommanden?

Det är dags att ett nationellt grepp tas om vilka krav som ställs på den konstnärliga forskningen.

Problemet med underkännandet av Szyber kan inte läggas de enskilda medlemmarna i betygsnämnden till last, utan handlar snarare om det vaga och oformulerade i de strukturer som ska upprätthålla det ömtåliga bygge som kallas konstnärlig forskning. Vagheten föder en osäkerhet om förväntade resultat som gör fältet extra utsatt – hela disciplinen kan när som helst ifrågasättas. Det gör den konst som sprungit fram ur den en orättvisa.

Det är dags att ett nationellt grepp tas om vilka krav som ställs på den konstnärliga forskningen. Men då bör också poängen vara att frånga formalismen, och ta fasta på att konst kan skapa och vara en kunskap i sig.

Rebecka Katz Thor är fil dr i estetik och redaktör för fördjupning och reflektion på Statens Konstråd. Hennes senaste bok är avhandlingen "[Beyond the Witness](#)".

LÄS MER: [Här exponeras idén av det borgerliga livet](#)